

SPIS ZAWARTOŚCI TECZKI —

Pisarski Stanisław

J: M-469/100 Pom.

Gm. Wąbrzeźno

JOW. Sp. P. - AK

I. Materiały dokumentacyjne

I/1 – relacja właściwa k.7 s.7

I/2 – dokumenty (sensu stricto) dot. osoby relatora —

I/3 – inne materiały dokumentacyjne dot. osoby relatora —

II. Materiały uzupełniające relację —

III. Inne materiały (zebrane przez „relatora”): —

III/1 – dot. rodziny relatora —

III/2 – dot. ogólnie okresu sprzed 1939 r. —

III/3 – dot. ogólnie okresu okupacji (1939 – 1945) —

III/4 – dot. ogólnie okresu po 1945 r. —

III/5 – Inne... —

IV. Korespondencja

V. Wypisy ze źródeł (tzw.: „nazwiskowe karty informacyjne”) k.2

VI. Fotografie brak

I/1. Relacja własna: Pisarski Stanisław

1. Relacja własna S. Pisarskiego
dotycząca jego działalności, rękopis, 1. IV. 1992

k. 7 s. 1-7

Stanisław Wojciech Ptaszki

87-200 Wąbrzeń

L.dz. 436/A/92

Rel. M-469
Wąbrzeń, dnia 1 kwietnia 1992r.

A-

Fundacja

Rel. M-469-1/100

Archiwum Pomorskiej Armii Krajowej
ul. Piłkarski Nr 49

87-100 Toruń

W załączeniu przesyłam relację z mojej pracy w
konspiracji „Gryfa Pomorskiego” pod przywództwem Armii
Krajowej.

Także zaznaczam, że stworzyłem dokumentację o przyjęciu
mnie w potajemne oddziały Świątobrego Związku Żołnierzy Armii
Krajowej.

Stanisław Wojciech Ptaszki

1 87-200 Wąbrzeń

Relacja

Z mojej pracy w Konspiracji „Gryfa Pomorskiego”
pod pseudonimem kryptonimem „Dobrych” Armii Krajowej.

Urodziłem się w dniu 22 kwietnia 1923 r. w Murzynku pow. Żmierz
z rodziców ojca Karolima i matki Wiktorii z d. Walczak w rodzinie
nazwałbym wyso polską i katolicką.

Do szkoły uczęszczałem w Wąbrzeźnie, i to do Szkoły Podstawowej
jak i Gimnazjum i Liceum Ogólnokształcące, które w roku 1938/39
ukończyłem dwie klasy. Dłuższą naukę przerwało mi wybuch II wojny
światowej która wybuchła 1 września 1939 r.

Szkoła ta dużo dała i zastąpiła nam młodym ludziami patrio-
tyzmem i polskości. To szkole tej należałem do organizacji młodzieżowych
takich jak: „Zuch” czy ZHP. Organizacje te dały nam dobre
podstawy patriotyczne jak i wychowanie w duchu polskim. Do orga-
nizacji tej należałem do dnia wybuchu II wojny światowej. Mój
obecny adres umieszczam w nagłówku mojej relacji. Również
zanimiam, że w okresie okupacji także zamieszkiwałem
w Wąbrzeźnie.

W czasie okupacji hitlerowskiej zamieszkiwałem nadal w
Wąbrzeźnie i pracowałem jako zwykły robotnik wozniacz. Następnie
również w fabryce Łojemskiej w Wąbrzeźnie. Mając na utrzymaniu
matkę oraz współzawodniaczych braci, którzy przebywali w niemieckim
jako żołnierze Armii Polskiej. Również miałem brata księdza
który uległ się w Łowiczu, oraz brata który od 10 kwietnia 1940 r.
do dnia 3 maja 1945 r. przebywał w Obozie Koncentracyjnym
Neuegamme Nr Obozowy 725. Była to ciężka walka o przetrwanie.
W dniu mojego zwrócenia to przetrwanie mojej dziś matki i jej
matki

Cały okres okupacji hitlerowskiej, aż do końca wojny przebrałem jako Polak bez przynależności do grupy niemieckiej. W tym okresie okupacji którymi byli Polakami to według mego rocznika stanowiło 10% miejscowej ludności. W czasie okupacji hitlerowskiej w roku 1943 w miesiącu kwietniu zostałem zesłany do pracy w konspiracji przez Franciszka Gryboskiego pseudonim „Piekarski”. Następnie w krótkim czasie tego miesiąca zostałem zaprowadzony przez Dorodnicę do nowej grupy Alojzego Markowskiego i przybrałem pseudonim „Maty”. Przystała odbywała się na zapleczu piekarni w której Franciszek Gryboski „Piekarski”. Później w tej piekarni na zapleczu jak i w prywatnym mieszkaniu w pomieszczeniu „Piekarski” odbywały się też formacje od pracy jak i przyjmowanie raportów. Po krótkim przedkoleniu przedzielono mnie do grupy Zwiadowcy Gryfa Pomorskiego pod przywództwem H.K.

Do nowej grupy Zwiadowcy, co mi jest wiadomo należały następujące osoby:

✓	<u>Dorodnica Alojzy Markowski</u>	pseudonim „Kroś”	żyjący
✓ 1	Franciszek Gryboski	pseudonim „Piekarski”	żyjący
✓ 2	Henryk Hęzorny	---	„Bomba” ---
✓ 3	Zygfryd Markowski	→	Fred ---
✓ 4	Zarebski Henryk	---	nie żyje
✓ 5	Olszki i imię brak	---	Szklarski ---

Wyżej wymieniona grupa działała na terenie miasta i okolicy węgierska

Do mojego powyższego mi badania, było rozformowanie węża telekomunikacyjnego centrali telefonicznej krytycznych linii między - miastowych, i ich wyjść z centrali poza miasto z dokładnością, co do nr. słupa telefonicznego, do prowadzących miejscowości przynależnych do centrali. Różnica rozprawy zetaformy, ze względu na warunki wdrożenia osoby rządzące miastem jak powyższe numerów telefonicznych

W tej chwili miem u tyu mnie pomogli pracownicy Kolumny rewalutowy
tego urzędu jak Teofil Gaska, Józef Cak. Dużo narzek tych ludzi 4
Zacisną was i formię ↑ Gaska - 4 -

Robniczo powierzono mi zadanie rozpracowania niektórych
produkcujących części do urządzeń pomiarowych w miejscowej fabryce
urządzeń pomiarowych, która pracowała na rzecz Armii Niemieckiej

Sposobnie zdobył tych części miatem, dlatego gdy w tej
fabryce pracowałem jako zwykły robotnik nie kwalifikowany, a z tym
miatem dużo swobodę poruszania się po zakładach. Zdobyte części
przekazywałem na odprawach mojemu Jowickiej.

Zatrudniony w tej fabryce byłem do końca wojny t.j. do dnia
10 stycznia 1945r. do chwili ewakuacji fabryki. Następnie uciekłem
z tego miejsca pracy i przechowywałem się u różnych znajomych
i krewnych, aż do wyzwolenia. Był to styczeń 1945r. na tym za-
przeostałem chciałem bracie wypracować z bratem kontakt z moimi
rodzicami i o głównym choroba w tym okresie panującym.

W rodzinie w której się urodziłem, była to rodzina licząca składała
się z 7-ga rodzeństwa w tym 2 siostry i 5 braci. Rodzeństwo starze odemnie
pełniło podobną rolę życia i pracy jaką była moja. Najstarszy z braci
Kazimierz został kapłanem katolickim i cały okres okupacji przeżywał
w twornicze. Brał także czynny udział w powstaniu warszawskim jako
kapłan w stopniu kapłana w jednym ze zgrupowań A.K. w stolicy
pod pseudonimem „Ks Marek”. Z bratem tym mieliśmy stały kontakt.
Obecnie brat ten nie żyje, zmarł w wieku 58 lat, był to rok 1969.

O sprawach konspiracyjnych jak i o Powstaniu warszawskim niechętnie
na ten temat rozmawiał i stąd są te skąpe wiadomości.

Wzrostali dwoje bracia, brali czynny udział w II wojnie z Niemcami
na terenie Polski w walce pod Kutnem. w roku 1939. i przetrwali
cały okres wojny jako jeńcy wojenni w obozie na terenie Niemiec.

5

Wszyscy zostali wyzwoleni przez wojsko amerykańskie i powoli wstąpili do Armii Polskiej na Zachodzie. Wybierając trudną ^{drogę} drogą jaką jest emigracja. Jedni z nich osiedlił się w USA drugi już dziś mieszka w Argentynie.

V Właściciel brat Gerard w 10 kwietnia 1940r. został aresztowany przez Gestapo i zesłany do obozu Koncentracyjnego po imię Oranienburg do obozu Neuengamme koło Hamburga gdzie przeżył całą wojnę do dnia 3 maja 1945r. Z końcem wojny obóz ten został ewakuowany do szpitali Libeckich i tam zakwaterowany na 3 okresy z myślą ewakuacji tych więźniów do Rosji. Okresy te zostały zbombardowane przez lotnictwo i z 15. tys. więźniów zostało się zaledwie 1.500. Taką była wojenna tragedia ich obozu. Obecnie wyżej wymieniony mój brat zamieszkuje w Głubiszynie.

Różni jest mi brata o wiele o działalności samopomocy społecznej i oświatowej lecz bliżej i przez jaką komórkę była prowadzona i organizowana, to trudno mi dziś powiedzieć. Dla przykładu podam

V że Antoni Kurpiński zajmował się sprawami społecznymi podległych rodzin polskich w formie dostarczania pieniędzy, produktów żywnościowych jak również tym była zorganizowana rodzina Fr. Gimpelstriego psuedonim "Piekon" które też wspomagała tą ludność wyrobami prakarski mi oraz mąką. Wicuzochę na ten cel za pomocą jak i produkty importowane pochodziły ze tajnych zbiorów społecznych z naszego terenu od społeczeństwa polskiego które samowolnie straciły samobronę.

V Znamy mi jest fakt, że uucenci Feliks Kotarba też działał w tajnym nauczaniu które sam organizował, lecz bliżej niczego to nie znam.

Po okresie wojennym moja cała działalność konspiracyjna została przerwana i dalszej współpracy konspiracyjnej nie miałem

Po wyzwoleniu w 1945r. mieszkałem w Głubiszynie przyfuneralnie w domu 15 sierpnia 1945r. Zostałem na ulicy zatrzymany i aresztowany przez

8

6
funkcyjnymy P.U.B.P. i do dnia 14 sierpnia 1945 o szechny u cencie
pny P.U.B.P. u wzbawicie. Jako podyjnowy o pnyualnosc do kon-
spiracji t.j. do AK. W cencie tym. Zostalem przykancicie rony pny-
stuchirany pny tak znowy ofiarou sledomych. W czasie pnystuchirania
postugiweli sie roznyymi metodami psychomego zalamania sie, ktore
to byly, jak bicia, zamkniecie u piwnicy po kolana u wodzie, pnybywanie
u pnymerzeniu o silym usiercieniu i wiele innych metod ktorych
jni dnis nie pnyuztam i nie chetnie mysla do tego wrocom. Pnystuchiranie
te mi daly zadnego rezultatu, nie mnie nie udowodniono, i Zostalem
zwolniony z dniem 14 sierpnia 1945r. Lec uadot bylym represjonowany
jak i moja rodzina. Kontrolowano mnie tak w pracy jak i u domu.
Dla przykladu podam, ze pnychodzono do mnie u noy do domu
i sprawdzano moja obecno, jak robnie musiatem sie stawiac
na wezwania P.U.B.P. u pnynych wyznaczonych dniach, o wyznaczonej
godzynie. Stan ten trwal, o ile mnie pnymieci nie zwolnili od 3 do 5
lat. Rowniez ponosili nstrykcyjne dalsi członkowie rodziny takie jak
nie pnyjcie do szkoły sredniej ony wyzszej.

Wc miesimiu 1945r. Zostalem pnycz zwolniony. Po dwoch
ludawiciach otrymalem ja u Obr. Unednie Postaro-Gelkom u wzbawicie
W tym Unednie pnypracowalem do 2 stycznia 1980r. na roznych miejscach
pracy. W miedzy czasie rowniez ukonilytem zeocene wykonalosci sredniej
po h'mi wykonywanej mej pracy.

Pnyomny^{fonystwa} na rentę bylo i jest choroba niezczora serca, a nastepnie
po ubozczeniu 60-tego roku zycia pnyzedtem usuwemfure, u ktorej
jestem do chwili obecnej.

W latach 1954 i 1957. Zostalem pnystawy do odlogcia k'sineci
wojskowych u ludowym wojsku Polskim gdzie mnie awansowano
do stopnia kaprala.

Przez cały okres pokojowej mojej pracy zawodowej nie należałem do żadnej z partii politycznych. Jak również zaznaczam, że nie posiadam żadnych odznaczeń państwowych z okresu powojennego.

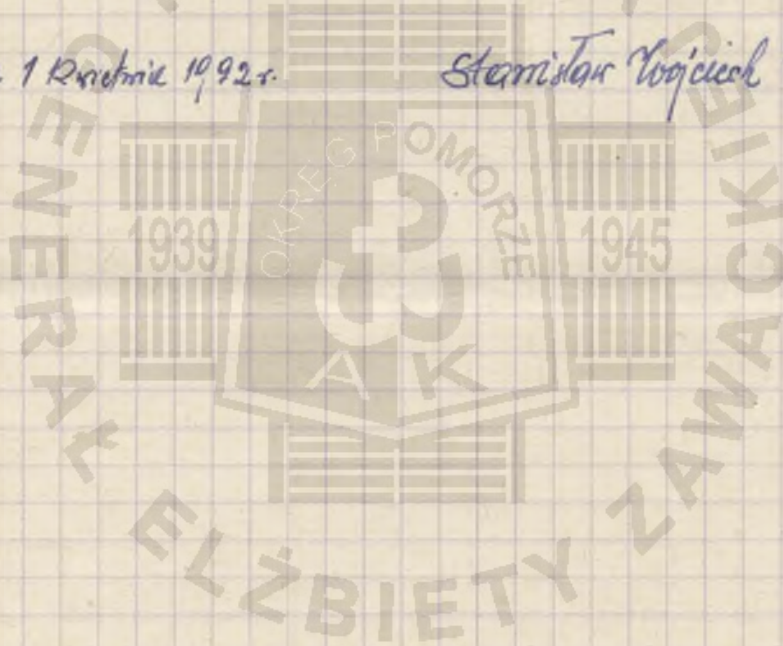
W dniu 21 marca 1964 r. zawarłem związek małżeński z córką Antoniego Kumpidnego

Ostatnio t.j. w dniu 28 stycznia 1991 r. zmarła mi żona Zdzisława i jestem wdowcem, oboje bowiem żyjemy samotnie.

Obecnie zamieszkuje
87-200 Wąsoszyno.

Wąsoszyno, dnia 1 kwietnia 1992 r.

Stanisław Wojciech Piarski

T: 469/1100 Pom.

PisarSKI Stanisław

✓ v. Party informacyjne
1939 OKRĘG POMORSKI 1945
AK
K. 2

e/

HĄBRZEŹNO
AK 1

DISARSKI STANISŁAW

Cartonki placówki AK Hąbrzeźno
utworzonej w 1943 przez F. Markowskiego.

Wujek AK na Pomorzu, s. 153

a

Grudziądzki
GryA - AK

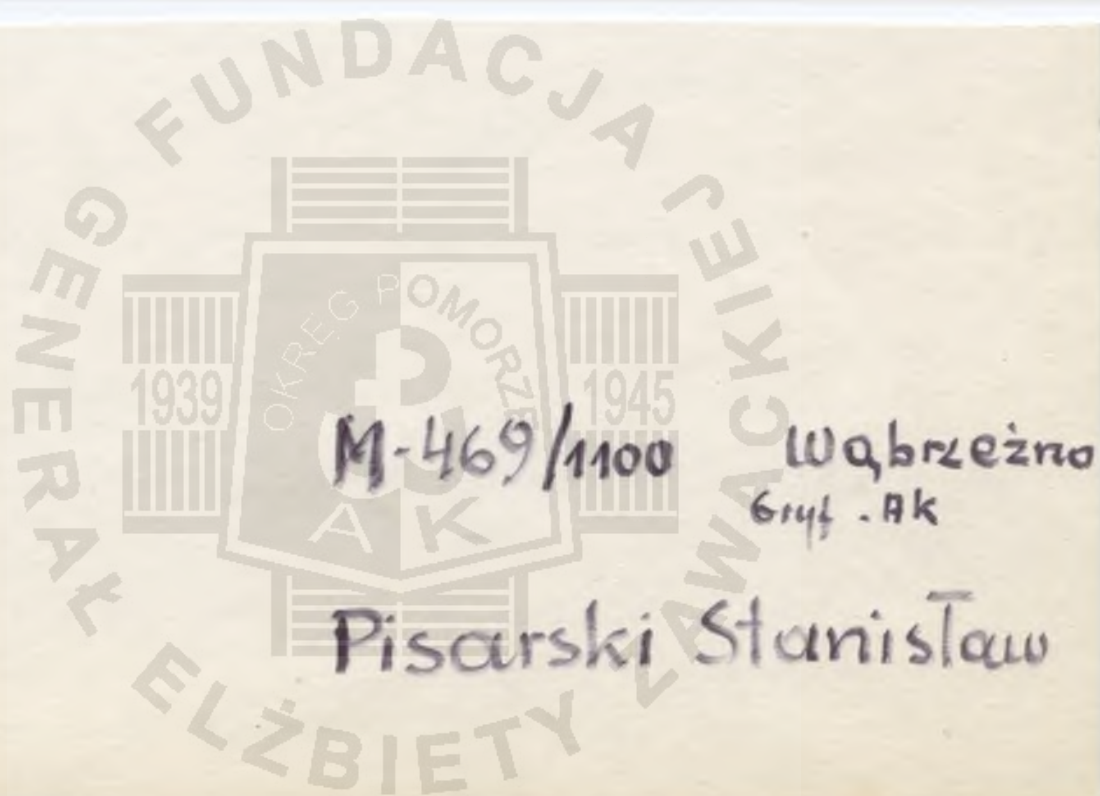
2

Pisarzki Stanisław

ps. „Mały”

Działal w grupie Wiabowoi na terenie
Wębrzina

Lot. T. M. 457/1088 Pom. Grybowozi Francinek Paweł
I Relaję Str. 2

ZESKANOWANE

Pisarski Stanisław

